

Zdá se mi, že autor zřejmě po způsobu hry „v černé, bílé, jo a ne“ rozdělil svůj zájem mezi protivného bohatce a andělského chudáka a že se je poctivě snaží smířit. Bohatec má dědice, chudás dcerušku a ti dva se ovšem vezmou a založí nové a lepší pokolení. V podobných dějových osnovách člověk nemůže nepoznati staré klišé, kterému — bohužel — nedůvěřuje. Cením si autorovy dobré vůle a jeho snah výchovných ba i jeho důsledné konvenčnosti, ale nemohu s tím souhlasit. Cituplnost a idealismus jsou hodnoty, jestliže však autorům zakrývají pohled na skutečnost, představují se v dílech jako naivita.

Příběh o bohatém sobci a chudém altruistovi se — podle mého mínění — nedotýká věcí života. Jsou to situace dobromyslně uspořádané, nepřesvědčivé a zkušenostem odporující. Představme si jen na místě pana Bartoše nějakého nevymyšleného průmyslníka. Podobá se snad pravdě, že by spadna s náspu ležel v chalupě, kde mu lidé čtou levity a že by potlačil (jakkoliv jde o hypochondra) starost o vlastní tentokrát opravdu pošramocené zdravíčko? Myslím, že by dal spíše Fáberovi pětikorunu a že by mu *rozkázal*, aby letěl k telefonu. Dříve než by uplynula hodina, byli by mobilizováni všichni ti, jejichž příspěvní lze *koupit*, a okolo pana průmyslníka by se tlačilo pět pánů profesorů lékařství.

Motiv zraněného či zbloudivšího bohatce v chudé chatě uhlířově byl náležitě využit starým Kopeckým a neměl by se opakovat. Myslím, že není účelno analyzovat všechny ostatní fabulistické zákruty Nebe a dud, všimněme si však aspoň ještě jediné věci: poměru dělnického děvčete k vytečenému dědici Oldřichovi. Jejich láska a jejich rozhodnutí řešit věc sňatkem se naprosto nedotýká vztahů k zámku a vzkvátá ven a ven nezávisle na chudobě, bohatství, zlobě a povědomí protiv.

V tomto smyslu je citovost obou autorů revoluční. — Ukládá nám také revoluční víru: Musíme se totiž smířit s tvrzením, že dělníci neznají svého správce a že se s ním mohou bratřit.

Domnívám se, že by si autoři a režisér měli opatřit vhodnější téma.